

Spindelvæv, visse bort som en Spindelvæv ved at angribe Paastanden om Fæsternes Med-eiendomsret. En saadan Bortvisning behøves imidlertid ikke; thi en sliq Paastand have vi aldrig gjort, men lad derimod den ærede Taler, om han kan, som en Spindelvæv bortvisse Betydningen af Statens Ret til at give Love om Fæstegodsets Behandling, Love af den Art, som opstille Værn mod de Misbrug, hvori man har gjort sig skyldig for at omgaae tidligere givne Love. — Her spørger jeg da, ligger der ikke i hvad der tidligere skete med dette Gods, ligger der ikke deri et Beviis for, at Staten her maa kunne udøve en ganske anden Indflydelse, end med Hensyn til anden Eiendom, at der ved dette Gods er en Indskrænkning i Eiendomsretten, og at alle de, som have kjøbt det, ikke besidde det fuldt, idet Staten har en anden Ret derover end over alt andet Gods. Dette er den Paastand, som fra min Side, og her tør jeg sige, fra vor Side gøres, nemlig, at den, som forlanger dette Fæstegods fuldt betalt af Bonden, naar han afhænder det, han forlanger Mere, end han fornøftigviis nogenstunde vil kunne ansees berettiget til, og den, som giver ham Understøttelse deri, han gaaer, efter min Dverthynding, udenfor Billighed og Retfærdighed. Han forsøger paa at fortolke vor nærværende Lovgivning, som om hele denne store Befolkning var priisgiven for Vindebygge, istedetfor at Lovgivningen i saa Henseende tvertimod bærer Præg af en beskyttende Omhu for Befolkningen. Hvad mig personlig angaaer, saa har jeg ikke den varme Iver for Selveiendom, som saa mange Andre. Jeg erkjender tilfulde Betydningen af den Regel: „Leie gaaer for Cie til Fardag er ude“, og det skulde derfor ikke have været mig imod, at see Fæstelovgivningen forbedret og forandret saaledes, at det, som nu er dens svage Side, og som vor Indenrigsminister saa klart og rigtigt har betegnet som Hazard og Lykkespil, blev taget bort fra den, medens den iøvrigt beholdt sine gode Egenskaber (Hør!). Men jeg indrømmer, at derved ville Mange maaskee ikke finde sig tilfredsstillende, og maaskee den ærede Taler, som talte sidst, vilde være blandt dem, som derved vilde finde sig mindst tilfreds-

stillede. Jeg indrømmer altsaa, at, saaledes som Forholdet nu stiller sig, saa maae vi gaae over til den Deel, vi kalde Selveiendom, som — thi lader os vogte os for hvert Selvebedrag — ikke er Andet for den store Mængde, end Leie af en anden Art, en Leie, hvor den Bedkommende betaler Renten af den Grundcapital, som er sat ind i den saakaldte Eiendom, istedetfor at betale Leiepenge af det, den Anden kalder sin Eiendom; det er ogsaa det, som viser os, at det, som vi kalde Grund-eiendom, er kun Capitalen, der træder frem enten som Hypothek med Berettigelse til at kræve en vis Afgift, en vis Rente, og isald den ikke bliver udredet, da at tilegne sig den Deel deraf, som man virkelig eier, eller ogsaa træder den frem som en simpel Leieværdi. Jeg troer, at det Tidspunkt er kommet, hvor vi vilde være nødt til at forandre det tvungne Leieforhold, som hidtil har bestaaet under Navn af Fæste, til det, vi kalde Selveiendom, til en saadan Stilling, hvor den egentlige Grundeier træder frem som Hypothek-eier; thi Hypothek-eieren er den egentlige Grundeier. Naar vi opfatte Sagen saaledes, er Forandringen langt mindre, end den synes i det første Oieblik, og Spørgsmaalet kommer derved ogsaa til at tabe en Deel af den store Betydning, man paa den ene Side lægger paa Eiendomsbegrebet og paa den anden Side paa Spørgsmaalet om Almeenvellet. Eiendomsbegrebet eksisterer efter min Dverthynding ikke her i det fulde Maal, hvori den i Grundloven omtalte Eiendom maa forstaaes. Eiendomsbegrebet, som skal beskyttes i Fæstegodset, det er den Deel, som eies, efter at Indskrænkningerne ere tagne fra, det er den Deel, som eies, uden at Staten her kan være berettiget til at træde imellem, ved at give nye Bestemmelser om Leiemaalet og Fæsteforholdet. At udfinde den, har unægtelig sine store Vanskeligheder, og jeg indrømmer, at, idet man efterstræber at udfinde den, skal man udfinde den saa gunstig som muligt for den nærværende Eier, men heller ikke mere. Man skal ikke udfinde den saa gunstig, som man vilde finde den, dersom den nærværende saakaldte Eier, Godsbesidderen, var fuldkommen Eier deraf, og altid havde havt den til sin Raadighed som anden Eiendom. At bestemme Maaden, hvorpaa denne